

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ФАКТОРА ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті охарактеризовано педагогічні основи загальнокультурної компетентності. У контексті проведеного дослідження виокремлено педагогічні складники загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей, а саме: гуманістична спрямованість як найважливіша характеристика педагогічної майстерності, авторитет учителя, естетичні основи професії вчителя, морально-етичні, управлінські, особистісні, професійні якості вчителя, а також педагогічний такт, педагогічне спілкування вчителя.

Ключові слова: загальнокультурна компетентність, компетенція, компетентність, загальна культура, педагогічна культура.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку суспільства проблема формування ключових, предметних, базових компетентностей дуже актуальна, що пов'язано з підвищенням вимог до спеціаліста. З розвитком суспільства проблеми, з якими стикаються люди, стають усе більш складними і різноманітними. Зростання масштабів суспільних змін ускладнює і професійну діяльність сучасного вчителя. Оскільки темпи соціальних змін починають випереджати темпи змін поколінь, суспільство ставить перед освітнім закладом і вчителем завдання формування в учнів проектно-орієнтованої свідомості, здатної до активної побудови майбутнього, до вільної орієнтації у педагогічних умовах, нестандартних ситуаціях. Виконання цього завдання пов'язано з деякими змінами у змісті педагогічної діяльності, розширенням професійної, рольової функції вчителя. Перед усією системою освіти постає важливе завдання максимально розкрити індивідуальний, своєрідний, творчий потенціал кожної особистості, відповідно, слід говорити про загальнокультурну компетентність майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей, що дала б їм змогу здійснювати свою діяльність найбільш ефективно.

Процес формування загальнокультурної компетентності (далі – ЗКК) майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей потребує глибокого осмислення, адже сучасний учитель гуманітарних спеціальностей працює в епоху багаторівневої освіти, плюралізму наукових шкіл, розширення інформаційного простору, постійної трансформації соціального досвіду, реконструювання сфери освіти, створення різновидів авторських педагогічних систем, зростання рівня запитів соціуму до вчителя-гуманітарія тощо.

Специфіка сучасного етапу вирішення проблеми дослідження визначається тим, що пошуки ефективних шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей проводяться в руслі модернізації системи освіти, зумовленої змінами соціального замовлення середньої і вищої школи, розвитком системи неперервної освіти.

Загальна феноменологія загальнокультурної компетенції/компетентності знайшла відображення у працях українських дослідників Л.М. Масол, Т.В. Несвірської, Г.Р. Шпиталевської, М.Л. Яковлевої та ін., російських дослідників І.О. Зимньої, А.В. Хуторського. Віхою в усвідомленні проблеми формування загальнокультурного компетентного спеціаліста в галузі вищої професійної освіти стали дослідження 2000–2013 рр.

ЗКК – одна з основних вимог до підготовки спеціаліста у вищій педагогічній школі. На сьогодні у вітчизняній, зарубіжній науковій психолого-педагогічній літературі визначення загальнокультурної компетенції/компетентності конкретизують зміст цього поняття таким чином: “інтеграційна якість” (Г.Р. Шпиталевська), “професійно значуща інтегративна якість” (Т.В. Несвірська), “світоглядні уявлення”, “ціннісні орієнтації”, “особистісна компетентність” (Л.М. Масол), “особливості національної культури”, “особливості загальнолюдської культури”, (А.В. Хуторський) та ін.

Визначити термін “загальнокультурна компетентність” достатньо складно, тому що він охоплює багато сторін особистості. І не випадково, що в психолого-педагогічній літературі поряд із цим терміном уживаються суміжні з ним поняття “загальна культура”, “педагогічна культура”, “педагогічна освіченість” тощо. Усі автори сходяться у тому, що загальнокультурна компетентність, хоча і є інтегральною якістю особистості, має узагальнену ідеальну модель.

Мета статті полягає у визначенні педагогічних основ ЗКК як фактора виховання майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей.

У нашому дослідженні ми виходимо з того, що ЗКК є сукупністю сформованих знань, умінь, досвіду, цінностей і традицій, необхідних для професійної діяльності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у галузі загальнокультурних відносин у межах індивідуально орієнтованої гуманітарної взаємодії. Усе вищезазначене дає можливість розглядати ЗКК як інтегральну якість особистості, яка має свою структуру, що дає змогу майбутнім учителям гуманітарних спеціальностей найбільш ефективно здійснювати педагогічну діяльність, а також сприяє їх саморозвитку і самовдосконаленню.

На думку В.П. Андрущенка, І.В. Малик, одним із більш надійних, ніж держава та освітянські корпорації або їхні об’єднання, видів запобігання диктату технократизму “є морфологічне протистояння, що забезпечується посиленням гуманізму у сфері освіти.” Адже, на думку вчених, “гуманізація сфери освіти за рахунок гуманітарного знання знищує саме явище технократизму шляхом зменшення питомої ваги технічного компонента знання” [1, с. 5]. Вони, на нашу думку, створюють принципово новий фон для педагогічної діяльності вчителя і формування загальнокультурної компетентності.

Слід зазначити, що обмеженість впливу гуманістичних пріоритетів і гуманітарних ресурсів у сфері професійної педагогічної освіти, на жаль, має хронічний характер, призводить до суттєвих змін у поведінці як учите-

лів, так і учнів, створює важкі проблеми на рівні викладання навчальних дисциплін, тому що вимагає у ряді випадків радикальної зміни поглядів і поведінки вчителя.

У гуманітарній галузі знань, як це нерідко спостерігалось в історії науки, практика випереджає теоретичні знання. Ураховуючи всю різноманітність концепцій, підходів, методів, організаційних моделей, соціокультурних феноменів, можна говорити про актуальність питання щодо формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. Існування гуманітарних знань традиційно визначається у трьох основних сферах суспільної свідомості: академічної, що передбачає розробку науково обґрунтованих підходів на базі наукового світогляду; альтернативної, яка заснована на різних історично зумовлених учіннях і системах; інтуїтивної, що є результатом впливу перших двох на буденну свідомість більшості суспільства і знаходить вираження у явищах культури стосовно існуючої практики, у суспільній думці, а також у побутовій практиці.

У зв'язку із загальною характерною тенденцією суспільства – орієнтацією на людину як вищу цінність, усвідомленням і сприйняттям самоцінності особистості, її неповторної індивідуальності, унікальності і творчої сутності – можлива і навіть необхідна інтеграція загальнокультурних знань у гуманітарні дисципліни. У гуманітарних дисциплінах наукові інтереси охоплюють професійну галузь “людина – людина” – педагогіка. Саме тому їх слід ураховувати в реальній професійній підготовці майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. У зв'язку з цим доцільно зазначити, що гуманітарні знання відіграють принципово важливу роль у формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей.

Педагогічною основою ЗКК майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей, на нашу думку, є: гуманістична спрямованість педагогічної професії, про яку наголошували у своїх педагогічних трактатах А. Дістервег, Я.А. Коменський, М.О. Корф, А.С. Макаренко, М.О. Пирогов, Г.С. Сковорода, В.О. Сухомлинський, К.Д. Ушинський та багато інших видатних педагогів. Гуманістична спрямованість має відбиватися у таких якостях учителя, як: любов до дітей, повага до особистості учня, розуміння учня, педагогічний такт, володіння засобами педагогічної техніки, комунікабельність; сукупність морально-етичних якостей, що дає підстави для формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя і знаходить прояв у тактовності вчителя, умінні подати матеріал на рівні обізнаності учня.

Педагогічний колектив авторів (І.А. Зязюн, І.Ф. Кривонос, О.Г. Мирошник, В.А. Семиченко, Н.М. Тарасевич) наголошує, що “гуманістична спрямованість – найважливіша характеристика майстерності”. Спрямованість особистості становлять ідеали, інтереси, ціннісні орієнтації. У загальних рисах “гуманістична спрямованість – спрямованість на особистість іншої людини, утвердження словом і працею найвищих духовних цінностей,

моральних норм поведінки і стосунків. Це вияв професійної ідеології вчителя, його ціннісного ставлення до педагогічної дійсності, її мети, змісту, засобів, суб'єктів" [10, с. 30–31]. Автори наголошують на багатоаспектності педагогічної спрямованості особистості кожного вчителя, складовими якої є: гуманізація діяльності, ціннісні орієнтації на себе – гідне самоутвердження, на чітко виражені і доцільні засоби педагогічного впливу, на врахування потреб вихованців, на мету педагогічної діяльності. Автори зазначають, що "для педагога провідною є орієнтація на головну мету за гармонійної узгодженості всіх інших", розуміння почуття відповідальності перед майбутнім і усвідомлення мети і великої любові до дітей. Саме за наявності цих педагогічних умов починає формуватися педагогічна майстерність, важливим підґрунтям якої виступає гуманістична спрямованість учителя [10, с. 30–31].

Отже, під гуманістичною спрямованістю вчителя розуміємо набір якостей, які допомагають здійснювати педагогічну діяльність і набувати досвід у створенні загальнолюдських цінностей на підставі вимогливого ставлення до себе і предмета власної діяльності. "Гуманістична спрямованість" розглядається "як надзавдання у повсякденній роботі педагога-майстра", на її підставі визначаються конкретні педагогічні завдання, які слід уміло визначати, що позначається в уболюванні вчителя за подальшу долю вихованця і конкретних діях щодо визначення стратегії і тактики його подальшого вибору та поведінки. Гуманістична спрямованість має певні вимоги: постійне виявлення активної позиції, чесність із вихованцями за будь-яких обставин, вияв здатності бачити великі завдання у малих справах, оцінювання власної діяльності з позиції позитивних індивідуальних змін у життєдіяльності і структурі особистості вихованців, частковим організатором яких є вчитель, відповідальність за якість організації виховного процесу [10, с. 31–32].

Ми спираємось на висновки професора В.М. Гриньової, яка зазначає, "...що підходи й критерії діяльності учителя визначаються такими основними напрямками, як висока моральність, духовність і унікальність особистості вчителя, котра своєю загальною високою гуманістичною спрямованістю визначає позитивний вплив на дітей та їхніх батьків" [9, с. 6]. Гуманістична спрямованість учителя виступає одним із критеріїв педагогічної майстерності [8, с. 169].

Педагогічна майстерність учителя включає в себе всі складові, які водночас є її елементами: гуманістичну спрямованість, професійну компетентність, педагогічні здібності, педагогічну техніку вчителя [10], майстерність учителя на уроці, педагогічну взаємодію вчителя й учнів, педагогічне спілкування, критичне самооцінювання [9, с. 58–83]. Автори сходяться на тому, що педагогічна техніка вчителя також входить до педагогічної майстерності. Фундаментом становлення педагогічної майстерності вчителя виступають загальна та педагогічна культура [9, с. 58–83].

Так, на думку В.М. Гриньової, педагогічна культура являє собою динамічну систему, компонентами якої є: професійні знання, педагогічне ми-

слення, професійна поведінка і постійне самовдосконалення; педагогічні цінності й емоційно-естетичне ставлення до дійсності, навколишнього середовища [4]. “Загальна висока культура, ерудиція, глибокі знання в галузі фахової науки, психології, педагогіки і методики обумовлюють рішення складних питань теорії і практики навчально-виховного процесу, озброюють вчителя закономірностями формування особистості школяра, дозволяють визначити ефективні основи і методи подальшого вдосконалення навчання і виховання. Загальна і педагогічна культура забезпечує вірний вибір впливу на особистість на основі точного психологічного аналізу вчинку, факту або явища” [9, с. 59].

Важливою структурною одиницею загальнокультурної компетентності є управлінська складова, яка визначається нами як володіння майбутніми вчителями гуманітарних спеціальностей управлінськими вміннями, здібностями, якостями. До управлінської складової, за результатами аналізу педагогічної літератури [2; 12; 13] і проведеного нами констатувального експерименту, належать: вміння управляти колективом учнів; вміння розподіляти ролі в колективі учнів; вміння керувати процесом навчання; самовизначення майбутніми вчителями управлінських якостей, здібностей; вміння організовувати педагогічну діяльність; вміння створювати позитивну атмосферу в учнівському колективі та працювати у ньому; здатність ефективно діяти в умовах невизначеності; здатність свідомо приймати рішення; розумний вихід із проблемних ситуацій; вирішення конфліктів; здатність управляти собою; розумні особисті цінності; чіткі особисті цілі; спрямування на постійне особисте зростання; навички вирішувати проблеми; винахідливість і здатність до інновацій; висока здатність впливати на оточуючих; знання сучасних управлінських підходів; здатність керувати; вміння навчати та розвивати учнів; здатність формувати та розвивати ефективні робочі групи у колективі учнів. Слід зазначити, що групу управлінських (ділових якостей) становлять: цілеспрямованість, вміння визначати мотиви поведінки учнів, планування діяльності як власної, так і самих учнів, організованість, здатність передбачати педагогічний результат, самоаналіз, самоконтроль, здатність у педагогічних дослідженнях зосереджуватись на педагогічній ідеї, вміння диференціювати функції управління, знання і виконання своїх обов'язків тощо.

На підставі аналізу досліджень Г.В. Єльнікової [5], Л.М. Карамушки [6], В.В. Крижка [7], В.В. Шаркунової [14] ми дійшли висновків, що майбутній учитель повинен володіти знаннями, вміннями, навичками, досвідом прогнозування процесу і результатів власної (керівної) та учнівської (навчальної) діяльності, яка здійснюється за допомогою реалізації функцій управління: планування, організації (різноманітних форм навчально-виховної роботи з учнями), коригування за результатами моніторингу, аналізу і контролю, що знаходить прояв у забезпеченні всебічного розвитку і формуванні необхідних якостей учнів, ураховуючи їхні індивідуально-психологічні особливості. Так, учитель у своїй щоденній педагогічній діяльності виконує ос-

новні функції управління (прогноз, організація, коригування, моніторинг, контроль, аналіз), що потребує наявності відповідних знань, управлінських умінь, навичок, здібностей і готовності до управління.

Наступною складовою загальнокультурної компетентності виступають естетичні основи, а саме: вміння бачити емоційні переживання у вихованців, розуміти інтелектуальні потреби як власні, так і вихованців, науково обґрунтовувати як власні емоційні стани, так і вихованців, бачити перспективу в удосконаленні як власних почуттів, так і вихованців, сприймати і бачити нерозривний зв'язок і взаємозумовленість почуттів і потреб вихованців, сприймати різні види мистецтва, тлумачити і тексти, коментувати тексти, розвивати дисципліну розуму, вміння і здатність використовувати власні почуття за допомогою техніки й технології гуманітарного вибору для спілкування з людьми, здатність і вміння володіти власними почуттями, вміння контролювати власні емоції, вміння переживати разом з вихованцем його вдачі, невдачі тощо, вміння викликати у вихованців позитивні (прекрасні, одухотворені) почуття, виховувати естетичні почуття вихованців, уміти керувати власними почуттями [10, с. 86–91].

Морально-етичні якості вчителя-гуманітарія – це наступна педагогічна складова його загальнокультурної компетентності. У межах нашого дослідження ми дійшли висновку, що групу морально-етичних якостей майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей становлять: позитивне мислення, віра у потенційні можливості дитини, повага до людини, культура поведінки людини, культура відносин між людьми, між жінкою та чоловіком, між учнем і вчителем, громадянська відповідальність, духовність, гуманність, педагогічний такт.

Педагогічний такт передбачає педагогічний підхід до учнів, “психологічний догляд за учнями” (В.М. Гриньова), вміння встановити з учнями емоційний і робочий контакт. “...Педагогічний такт – це психологічна властивість особистості вчителя, його характерологічна риса, яка проявляється у любові до учнів, ввічливому, чуйному, доброзичливому, лагідному ставленні до них, повазі до їх людської гідності, витримці, самовладанні, поміркованості, завбачливості і т. ін.” [11].

Наступною педагогічною складовою формування ЗКК майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей виступає особистість учителя та його якості, які водночас є і складовою педагогічної майстерності. Нами проаналізовано й узагальнено висновки вчених, видатних педагогів, педагогів-практиків щодо особистісних якостей та педагогічних здібностей учителя (Ш.О. Амонашвілі, Ф.М. Гоноболін, В.М. Гриньова, Л.В. Занков, Н.В. Кузьміна, М.Д. Левітов, С.М. Лисенкова). За А.С. Макаренком, “вихователь повинен бути активно діючим організмом, свідомо спрямованим на виховну роботу”. В.О. Сухомлинський, В.Ф. Шаталов та інші виокремлюють дидактичні, організаційні, комунікативні, перцептивні, сугестивні, науково-пізнавальні здібності. Крім того, провідні здібності – емоційна стійкість, оптимістичне прогнозування, “моделювання майбутнього” (В.І. Загвязин-

ський), особистісні морально-етичні якості, педагогічний такт (І.Є. Синиця) [9, с. 59–62].

Наступною складовою ЗКК є авторитет учителя. С.У. Гончаренко надає таке визначення цього поняття: “авторитет учителя – загальновизнана учнями та їхніми батьками значущість достоїнств учителя й заснована на цьому сила його виховного впливу на дітей. До таких достоїнств належать духовність, культура, інтелігентність, ерудиція, високі моральні якості, педагогічна майстерність. Професійний авторитет учителя значною мірою залежить також від його становища в суспільстві” [3]. Авторитетний учитель постійно займається самоосвітою, самовихованням, самовдосконаленням, іде в ногу із часом, досконало, глибоко знає свій предмет, бере на себе відповідальність за долю своїх вихованців. Головним критерієм авторитету вчителя є довіра учнів до нього.

У нашому дослідженні важливу роль у формуванні ЗКК відіграє педагогічно-краєзнавча діяльність, яка є складовою загальнокультурної діяльності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. Особливості, вимоги, ставлення студентів до педагогічно-краєзнавчої діяльності нами висвітлено у попередніх дослідженнях.

Висновки. Отже, педагогічні основи загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей мають такі системні характеристики: складність, яка визначається діалектичним синтезом ключових положень загальної теорії систем, теорії культури, гуманістичної теорії особистості, системного, системно-діяльнісного, особистісно-орієнтованого підходів; утілення ідей соціально-культурної взаємодії, усвідомлення ролі духовної культури як засобу досягнення загальнокультурної взаємодії майбутніх учителів у системі суспільних відносин; формування культурної, компетентісної парадигми; різноманітність складу системи психолого-педагогічних знань і зв'язків таких складових, як: гуманізація та гуманітаризація формування загальнокультурної компетентності, педагогічна майстерність, педагогічний такт, педагогічне спілкування, естетичні основи, морально-етичні якості, особистість учителя та його якості, авторитет учителя; ієрархічна структура загальнокультурної компетенції як система знань, що визначає логіку розгортання її психолого-педагогічного, методичного змісту.

Формування ЗКК ми розглядаємо як: системну організацію процесу формування загальнокультурної компетентності через певну сукупність структурних компонентів, що визначають їх співвідношення і становлять єдине ціле, де основними механізмами її формування є самовизначення і цілепокладання; розвиток загальнокультурної діяльності студентів, в основі якої виступають механізми формування ЗКК, а саме власні дії студентів, спрямовані на досягнення результату у процесі самовиховання; надання студентам можливості усвідомити роль особистості вчителя в його особистій і професійній самореалізації, професійно-педагогічній, загальнокультурній, педагогічно-краєзнавчій діяльності. Вивчення рівнів сформова-

ності ЗКК майбутніх учителів, їх контроль та оцінювання буде предметом подальших досліджень з питань формування загальнокультурної компетентності.

Список використаної літератури

1. Бех В.П. Технократизм у дискурсі проблем вищої школи : монографія / І.В. Малик ; за ред. В.П. Беґа. – К. : Вид-во ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 263 с.
2. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер / М. Вудкок, Д. Френсис // Для руководителя-практика : пер. с англ. – М. : Дело, 1991. – 120 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 375 с.
4. Гриньова В.М. Педагогічна культура майбутнього вчителя / В.М. Гриньова. – Харків, 1996. – 104 с.
5. Єльнікова Г.В. Деякі питання підготовки керівника навчального закладу на основі розроблення його професійно-кваліфікаційної характеристики [Електронний ресурс] / Г.В. Єльнікова. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/peddysk/2009_5/gyelnikova.pdf.
6. Карамушка Л.М. Психологія управління / Л.М. Карамушка. – К. : Міленіум. – 2003. – 260 с.
7. Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті : навч. посіб. / В.В. Крижко. – Вид. 2-ге, доп. – К. : Освіта України, 2005. – 256 с.
8. Нечепоренко Л.С. Сучасна педагогіка : навч. посіб. / Л.С. Нечепоренко, Г.Ф. Пономарьова, Я.В. Подоляк. – Харків, 2007. – С. 169, 216 с.
9. Педагогічна майстерність учителя : навч. посіб. / за ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – Харків : ОВС, 2006. – 224 с.
10. Педагогічна майстерність : підруч. / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. ; за заг. ред. І.А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища школа, 2004. – 422 с.
11. Синиця І.Є. З чого починається педагогічна майстерність [Текст] : наук. вид. / Іван Омелянович Синиця. – К., 1972. – 164 с.
12. Тонконога Е.П. Проблемы повышения профессиональной квалификации руководителей школ / Е.П. Тонконога. – М. : Педагогика, 1987. – 168 с.
13. Уманский Л.И. Психология организаторских способностей : автореф. дисс. ... д-ра психол. наук : 19.00.01. – М., 1968. – 30 с.
14. Шаркунова В.В. Соціальне управління та концепції педагогічного менеджменту в загальноосвітній школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 1998. – 16 с.

Стаття надійшла до редакції 26.08.2013.

Шумилова И.Ф. Педагогические основы общекультурной компетентности как фактора воспитания будущих учителей гуманитарных специальностей

В статье охарактеризованы педагогические основы общекультурной компетентности. В контексте проведенного исследования выделены педагогические составляющие общекультурной компетентности будущих учителей гуманитарных специальностей, а именно: гуманистическая направленность как важная характеристика педагогического мастерства, авторитет учителя, эстетические основы профессии учителя, морально-этические, управленческие, личностные, профессиональные качества учителя, а также педагогический такт, педагогическое общение учителя.

Ключевые слова: *общекультурная компетентность, компетенция, компетентность, общая культура, педагогическая культура.*

Shumilova I. Pedagogical base of general cultural competence as a factor of education of future humanitarian speciality teachers

In the article there have been characterized pedagogical bases of general cultural competence. In the context of giving research the author of the article defines pedagogical parts of general cultural competence of future humanitarian specialties' teachers.

Taking into consideration the conclusions of scientists V. Bekh, I. Zyazun, S. Goncharenko, V. Grineva, S. Zolotukhina, L. Kramuschenko, I. Krivonos, I. Malik, L. Nechiporenko and others the author writes that pedagogical bases of general cultural competence of future humanitarian specialties teachers have the following system characteristics: complexity, which is defined the dialectical synthesis of key notions of general theory of system, the theory of culture, humanistic theory of personality, system. System-activity, personality-oriented approach; embodiment of ideas of social and cultural interaction, realization of spiritual and cultural role as a means of achieving of general cultural interaction of future teachers in the system of public relations; forming of cultural competence paradigm; difference of the system of psychological and pedagogical knowledge and connections such parts: aesthetical bases, moral and ethic qualities, teacher's personality and his qualities, teacher's authority, pedagogical skill, pedagogical tact, pedagogical communication, humanization and humanitarization of forming of general cultural competence; hierarchy structure of general cultural competention as a system of knowledge that defines the logics of opening its psychological and pedagogical content.

We consider the forming of general cultural competence as a system organization of the process of forming of general cultural competence through the definite complex of components which define their correlation and present the organic whole where the main mechanisms of its forming are: self-identifying and purposefulness. And also development of general cultural activity where the main mechanism of forming of general cultural competence are actions of students directed to achievement of result in the process of self-education; presenting by the students opportunity to realize the teacher's role in his professional self-realization, professional and pedagogical, general cultural, pedagogical and country study activity. In the context of our research the main mechanisms of forming of general and cultural competence are the researching the levels of forming of general cultural competence of future teachers, their means, control and estimation.

Key words: *general cultural competence, competention, competence, general culture, pedagogical culture.*